

TOPLUM ECZACILARININ HİZMET İÇİ EĞİTİME YAKLAŞIMLARININ ETİK ANALİZİ: Gelecekte Eczacılık Hizmet İçi Eğitiminin Nasıl Olmasını Hayal Ediyoruz

AN ETHICAL ANALYSIS OF COMMUNITY PHARMACISTS' PERSPECTIVES ON IN-SERVICE TRAINING: We Envision what Pharmacy in-service Training will look like in the Future

İsmihan Göze¹, Ahmet Altun²

¹Profesör Doktor, İstanbul Kent Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, İstanbul, Türkiye

²Profesör Doktor, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Farmakoloji AD, Sivas, Türkiye

Yayın Gönderilme Tarihi: 07.11.2024, Kabul Tarihi: 17.11.2024, Basım Tarihi: 29.11.2024

ÖZET:

Toplum eczaneleri, ilaç ihtiyacını karşılayan sağlık birimleri olmanın ötesinde, *sağlıkla ilgili endişeleri olanlar, bilgi ve güvenilir tavsiyeye ihtiyaç duyanlar için sağlık sistemiyle ilk temas noktasıdır.* Bu bağlamda eczacıların sağlık, bilişim, afet yönetimi, değişen mevzuatlar, yönetmelikler anlamında yeterli donanıma sahip olması gereklidir ve bu sürekli eğitimlerle sağlanabilir. Bu araştırma eğitime eczacıların ilgi düzeylerini irdelemek amacıyla planlanmıştır. Araştırmada, eczacıların güncel konularda hazırlanan eğitimlere katılmak istedikleri, ilgi duydukları, ancak eczanelerinden ayıramamaları ve zamansızlık nedeni ile katılamadıkları belirlendi. Eğitim konularının güncel olması ve eğitimin internet üzerinden ya da tercihen yüzyüze yapılmasının faydalı olacağı belirlendi. Basılı yayınların ilgi çektiği ve tercih edildiği periyodik yayın sayısını artırmanın katkı sağlayacağı izlendi. Eğitimler sırasında ve sonunda sınav ve sertifikalandırmanın eğitimlere katılmayı teşvik edeceği yönünde görüş oluştu.

Anahtar Kelimeler: Eczacılar, Hizmet İçi Eğitim

ABSTRACT:

Community pharmacies are still the first point of contact with the health system for those who have health concerns or need information and reliable advice, beyond being the health units that meet their medication needs. In this context, pharmacists must be adequately equipped in terms of health, informatics, disaster management, changing legislation and regulations, and this can only be achieved through continuous training. This research was planned to examine the level of interest of pharmacists in education. It was determined that pharmacists wanted to participate in the trainings prepared on current issues, but they were not able to attend due to lack of time and not leaving their pharmacies. It was determined that it would be beneficial to keep the training subjects up-to-date and to conduct the training over the internet or preferably face-to-face. It has been observed that increasing the number of periodicals in which printed publications attract attention and are preferred will contribute. There was an opinion that examination and certification during and at the end of the trainings would encourage participation in the trainings.

Keywords: Pharmacists, In service Education

GİRİŞ

Halkın en kolay ulaşabildiği sağlık merkezleri olan eczaneler ilaç temininden öte sağlık danışmanlığı, kronik hastalıkların takibi gibi hastaların birçok konuda fikir aldığı, doğru ve akılcı ilaç kullanımını, advers etkilerini, yan etkilerini öğrendikleri noktalardır (Menteş 2011., Eraslan 2005., Onaran 1994). Eczacılar, aldıkları eğitim gereği ilaç konusunda yetkindir; ancak bazı özel konular için (bilgi işlem, veri güvenliği, afet eczacılığı, vb.) hizmet içi eğitim almaları ve gelişimlerini sürdürmeleri gerekmektedir (TEB 2003).

Hizmet içi eğitim (HİE), kurumlarda verimliliği artırmak, çalışanların bilgi ve beceri eksikliklerini tamamlamak amacıyla düzenlenen programlı eğitim etkinlikleridir. Bilim ve teknolojik gelişmeler, her meslek alanına yeni bilgi, yeni teknik ve araçlar getirmekte ve çalışanları da bu bilgileri öğrenmeye zorlamaktadır. Bu zorlama ise, kazan-kazan amacıyla düzenlenen hizmet içi eğitimi gerekli kılmaktadır (Peker 2010)

Son yıllarda hastanelere ve eczanelere bilişim teknolojilerine dayalı yeni sistemler kurulmuş ve sağlık sektöründe çok hızlı bir dönüşüm başlamıştır. Bu sistemlerin paydaşı olan eczaneler de gün geçtikçe daha karmaşık entegrasyona yönelen bu düzenlemelere uyum sağlamak zorunda kalmıştır. E-Reçete uygulaması ile birlikte hastaların sağlık bilgilerine erişim artmıştır. Bu önemli verilerin işlendiği ve depolandığı eczanelerde veri koruma ve otomasyon sistemlerinin güvenliği bu konulara adapte olmaya çalışan eczaneler için endişe sebebi olmaktadır (Menteş 2011., Kıran 2015., Kırpık 2020., Wiedenmayer 2006). Bu nedenle bilgi işlem konusunda temel eğitime sahip eczacı ve eczane personeline çok fazla ihtiyaç olduğu gerçektir.

2000 yılında Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası İlaç Federasyonu (FIP-International Pharmaceutical Federation) “İyi Eczacılık Eğitimi Uygulaması” “Yedi-yıldızlı eczacı- The seven-star pharmacist” kavramına, göre bir Eczacı “bakıcı, iletişimci, karar verici, öğretmen, ömür boyu öğrenen, lider ve yönetici” özelliklerine sahip olmalıdır “ diye tanımlanmıştır (TEB”F1b”2003., Wiedenmayer 2006). İyi eczacılık için ömür boyu öğrenen ve öğretmen tanımlamaları dikkat çekici noktadır. Bu bağlamda, COVID-19 pandemi sürecinde ve doğal afetlerde eczacılar hastalara ilaç ulaştırmış, sağlık danışmanlığı yapmışlar, toplumun salgınla

ve afetle mücadelesinde en ön saflarda görev almışlardır. Eczacılar, eğitimlerin sonucu olarak eşgüdümlü çalışmalara katılmış, uygulama değişikliklerine kolayca adapte olmuşlardır. “Bakıcı, iletişimci, karar verici, öğretmen, lider ve yönetici” olarak başarılı olmuşlardır; ancak “ömür boyu öğrenen” konusunda eksik kalmışlardır.

Araştırma, “Gelecekte eczacılık hizmet içi eğitiminin nasıl olmasını hayal ediyoruz?” düşüncesi ile toplum eczacılarının sürekli mesleki gelişimin ve eğitimin önemine bakış açısını değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırma, tanımlayıcı niceliksel araştırma tipindedir ve Helsinki Deklarasyonu protokollerine göre planlanmıştır. Etik Kurul izni Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır, (29/11/2021 tarih; 61351342/Kasım 2021-37). Hazırlanan anket formları, çalışmanın pandemi döneminde başlaması nedeniyle, on-line olarak eczacılara ulaştırılmıştır. Aydınlatılmış onam formu ile katılımcılar bilgilendirilmiş ve onayları alınmıştır. Sivas’ta bulunan 195 eczaneyi temsil edecek örneklem çapı, 0.10 örnekleme hatası ve 0.5 gerçekleşme olasılığı ile 51 eczane çalışmaya alınmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler sayı ve yüzdelerle ifade edilmiştir (Yazıcıoğlu,2014). Araştırma anketi 37. Bölge Sivas Eczacı Odası yönetim kurulu ile paylaşılmış ve onayları alınarak çalışma başlatılmıştır. Araştırma anketinin birinci bölümünde, Sivas’ta toplum eczanesi eczacılarının sosyo-demografik bilgileri belirlenmiştir. Eczacıların eğitimi ve eğitime katılım ile görüşleri ikinci kısımda değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri, iş yükleri, eczanede geçirdikleri süre birinci bölümde irdelenmiştir (Tablo 1, 2).

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Eczacıların Sosyo-Demografik Bilgileri Dağılımı

Konu		SAYI	%		SAYI	%		SAYI	%	SAYI
Cinsiyet	Kadın	20	%39.2	Erkek	31	%60.8		-	-	51
Medeni durum	Evlü	42	%82.4	Bekar	9	%17.6		-	-	51
Öğrenim yılı	4 yıl	42	%82.4	5 yıl	9	%17.7		-	-	51
Serbest eczacılık süresi	10<YIL	15	%29.4	10-30 YIL	19	%37.2	30>YIL	17	%33.3	51
Katılımcıların yaş ortalaması	25-34	15	%29.4	35-64	27	%52.9	65>	9	%17.6	51

Tablo 2: Eczacının çalışma ve stres yükü

Konu	7<	SA YI	%	7-8	SA YI	%	9-10	sa yI	%	10+	sa yI	%	topl am
Eczanede geçirilen süre (saat)		14	27,5	7-8	18	35,3	9-10	13	25,5	10+	6	11,8	51
İş yükünü nasıl tanımlarsınız?	Çok ağır	8	15,7	Ağır	21	41,2	orta	22	43,1	Kararsız	-	-	51
Zaman baskısı yaşıyor musunuz?	Her zaman	8	15,7	Çoğu zaman	22	43,1	Bazen	17	33,3	Çok nadir	4	7,8	51
Altye yeterince vakit ayırabiliyor musunuz	Ayrıyor um	17	33,3	Ayrıydığı mı sanıyorum	12	23,5	Kararsız um	12	23,5	Ayrılmıyor um	10	19,6	51

Gönüllülerin 20'si kadın eczacıdır (%39,2). 42 katılımcı (%82,4) evlidir. Eczacıların 27'si (%53,0) 25-44 yaş aralığındadır. 42 eczacı (%82,4) lisans, 9 eczacı ise (%17,7) yüksek lisans eğitimi almıştır. Gönüllülerin 15'i (%29,4) 10 seneden az serbest eczane eczacısı iken, 19 eczacı (37,2) 10-30 yıl arası, 17 eczacı (33,3%) ise 30 yıl ve daha uzun süredir serbest eczane sahibidir. 29 eczacı (%56,9) işlerini 'ağır' olarak tanımlarken, 30 eczacı (%58,8) zaman sıkıntısı yaşadıklarını belirtmiştir. 29 eczacı (%56,8) ailelerine yeterli zaman ayırabildiğini beyan ederken 19 eczacı (%37,3) 10 saatten fazla eczanede çalıştıklarını, 32 (%62,8) eczacı ise 7-9 saat eczanede çalıştığını söylemiştir.

Eczacılar lisans eğitiminde eczacılık fakültelerinde aldıkları eğitimin eczanelerin günlük rutin hizmetlerinde yeterli olup olmadığı hakkında görüşleri sorulmuş; 11 eczacı (%21,6) "lisans eğitimimiz yeterliydi" derken 15 eczacı (%29,4) "hayır, yeterli değildi", 21 eczacı ise (%41,2) "kısmen yeterliydi" demiş, 4 kişi (%7,8) ise "fikrim yok" cevabı vermiştir.

İkinci bölümde, eczacılara mesleki eğitimlere katılımları, düşünceleri ve önerileri soruldu; (Tablo 3).

Tablo 3 : Eczacının eğitime ilgisi ve katılımı

Sorular	Sık sık	Ara sıra	Nadir	Hiç	T toplam
Mesleki yayınları hangi sıklıkla takip ediyorsunuz?	13 %25,5	23 %45,1	12 %23,5	3 %5,9	51 %100
Meslek içi eğitim programlarını hangi sıklıkla takip ediyorsunuz?	11 %21	21 %41,2	16 %31,4	3 %5,9	51 %100
Oda tarafından düzenlenen seminerlere katılım oranı nedir?	18 %35,3	13 %25,5	13 %25,5	7 %13,7	51 %100
İl dışı kongrelere katılım oranı nedir?	6 %11,8	12 %23,5	13 %25,5	20 %39,2	51 %100
Eczacılıkla ilgili mevzuat değişikliklerini takip edebiliyor musunuz ?	28 %54,9	18 %35,3	3 %5,9	2 %3,9	51 %100
Yeni ilaç ve yeni tedavi yöntemlerini takip edebiliyor mu?	25 %49	20 %39,2	3 %5,9	3 %5,9	51 %100

Meslek hakkında yeni bilgilerin nasıl takip ediyorsunuz? sorusuna; 18 eczacı (%35,3) mesleki yayınları izlediğini, 18 eczacı (%35,3) ise meslek odası ve TEB seminerlerine katıldığını, 15 eczacı da (%29,4) diğer eczacılarla konuşarak yeni bilgileri izlediğini söyledi.

İsmihan Göze ve ark. TOPLUM ECZACILARININ HİZMET İÇİ EĞİTİME YAKLAŞIMLARININ ETİK ANALİZİ: Gelecekte Eczacılık Hizmet İçeriklerinin Nasıl Olmasını Hayal Ediyoruz.

Mesleki yayınları ne sıklıkla izliyor ve eğitim programlarına ne sıklıkta katılıyorsunuz? sorusunu; 13 kişi (%25,5) sık sık diye cevapladı. Ara sıra, çok nadir ve hiç izlemiyorum diyenlerin toplam sayısı ise 38 (%74,5) olarak bulundu.

Meslek içi eğitim programlarını hangi sıklıkla takip ediyorsunuz? sorusunu; 11 kişi (%21,6) sık sık diye cevaplarırken, 40 kişi (%78,4) ise ara sıra, çok nadir ve hiç izlemiyorum diye cevapladı.

Oda tarafından düzenlenen seminerlere katılıyor musunuz? sorusunu; 18 kişi (%35,3) sık sık, 33 kişi (%64,7) ise ara sıra, çok nadir ve hiç izlemiyorum diye cevapladı.

İl dışında düzenlenen kongrelere katılıyor musunuz? sorusuna; 6 kişi (%11,8) evet derken kalan 45 kişi (%88,2) ara sıra, çok nadir ve hiç izlemiyorum diye cevapladı.

Eczacılıkla ilgili mevzuat değişikliklerini takip edebiliyor musunuz? sorusunu; 28 kişi (%54,9) sık sık, 18 kişi (%35,3) ara sıra, 9 kişi (%9,8) ise nadiren diye cevapladı.

Yeni ilaç ve yeni tedavi yöntemlerini takip edebiliyor musunuz? sorusunu; 25 kişi (%49) sık sık, 20 kişi (%39,2) ara sıra, 3 kişi (%5,9) nadiren, 3 kişi (%5,9) ise hiç diye cevapladı.

Tablo 4'te ise Eczacının kendini geliştirmesi ve eğitime katılmasını teşvik için ne yapılmalı konusu irdelendi.

Tablo 4: Eczacının kendini geliştirmesi ve eğitime katılımının sağlanması için ne yapılmalı?

SORULAR	Sayı	%
eğitimin internet üzerinden yapılması eğitime katılımı artırır	18	35,3
Eğitimin zorunlu olması ve sertifikalandırılması ve kredi sisteminin getirilmesi	18	35,5
SGK yönetmenlik değişikliği ve etik değerler konusunda eczacılara sorularak belirlenmesi	6	11,8
TEB-eczacılık fakülteleri sağlık bakanlığı ve SGK ortaklığının sağlanması	5	9,8
Cevap verenler	47	92,2
Toplam	51	100

18 eczacı (%35,3) eğitim internetten yapılırsa katılım çok olur, 18 eczacı (%35,3) eğitim sonrası sertifikasyon olursa katılım çok olur derken, 6 eczacı (%11,8) SGK ve etik değerler konusunda daha sık eğitim yapılması, 5 eczacı (%9,8) TEB, Eczacılık Fakülteleri, SGK ve Sağlık Bakanlığının müşterek eğitimler planlaması eğitimlere katılımı artırır, fikrini beyan etmiştir. 4 kişi (%7,8) soruyu cevaplanamamıştır.

Sürekli meslek içi eğitim neden gerekli? sorusunu; 27 kişi (%52,9) yeni teknoloji ve ilaç konusunda bilgilenmek, 9 kişi (%17,6) SGK

değişikliklerini takip etmek, 10 kişi (%19,6) eczacı-hasta ilişkisi ve hastaya doğru bilgi için, 3 kişi ise (%5,9) meslekî gelişimi ve etik değerleri takip etmek için gerekli, diye cevapladı.2 kişi (%3,9) ise cevapsız bıraktı.

Hangi konularda meslekî eğitim verilmesini isterdiniz? sorusunu; 21 kişi (%41,2) yeni tedavi yöntemleri ve teknolojik gelişim hakkında, 16 kişi (%31,4) yeni ilaçlar, kullanımları ve etki mekanizmaları hakkında, 8 kişi (%15,7) Eczacılık Yasası ve Yönetmelikleri hakkında, 6 kişi ise (%11,7) eczacılık hizmetleri ve etik değerler konusunda. Eğitim verilmesini isterdik, diye cevapladı.

Pandemi öncesinde kaç kez meslekî eğitim aldınız? sorusuna;26 kişi (%51) 3 ve üstü eğitim aldığını belirtirken, 7 kişi (%13,7) 2 kez, 7 kişi (%13,7) 1 kez eğitim aldığını bildirdi. 10 kişi ise (%19,7) hiç eğitime katılmadığını söyledi.1 kişi (%2) cevaplamadı.

Pandemi süresince kaç kez mesleki eğitim aldınız? sorusuna;3 ve üstü eğitim alan 18 kişi (%35,3), 2 kez eğitim alan 14 kişi (%37,5), 1 kez eğitim alan 7 kişi (%13,7) belirlenirken, 9 kişi ise (%17,6) hiç eğitime katılmadığını söyledi. 3 kişi (%5,9) cevaplamadı.

Verilen meslek içi eğitim eczacılar için yeterli mi? sorusunu;12 kişi (%23,5) eğitimi çok ağır, 11 kişi (%21,6) seviyenin altında bulurken, 8 kişi (%15,7) eğitimciler bilgisiz, 11 kişi ise (21,6) eğitim organizasyonu yetersiz diye niteledi ve 8 kişi cevaplamadı (%15,7).

TEB'in düzenlediği ve il dışında yapılan mesleki kongrelere katılmak ister miydiniz? 26 eczacı (%51) evet, 8 kişi (%15,7) hayır derken, 17 eczacının (%33,4) belki diye cevapladığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Eczanelerde ilaç yapımı endüstri devrimi öncesinde çok yaygınken, ilaç yapımının sanayie kayması ve büyük ilaç fabrikaları açılması ile eczaneler “hazır ilaç” alıp satmaya başlamıştır. Bu süreçte eczacılar; hazır ilacı, doğru şekilde, doğru dozda ve doğru kullanışla kullanma ve kullanıma bağlı beklenen etkiyi anlatan, ilacın kaydını tutan kişiler konumuna gelmiştir. Araştırmada, ağır iş yükü ve ekonomik baskı altında olan eczacılar, uzun çalışma saatlerinin

nedeniyle ailelerine zaman ayıramadıklarını belirtmiştir. Stres faktörü pandemi sürecinde (%49,1)'den (%70,6)'ya yükselmiştir. Eczacıların yoğun iş baskısı ve yüksek stres altında ve zaman baskısı altında çalıştıkları anlaşılmıştır. Toplum eczacılarının sosyal ve stres durumlarının değerlendirildiği ilk bölüm bulgularımız, Eraslan ve arkadaşlarının bulguları ile benzerdir (Eraslan ve ark. 2005).

İkinci bölümün ilk sorusu olan “lisans eğitiminde eczacılık fakültelerinde aldıkları eğitimin eczanelerin günlük rutin hizmetlerinde yeterli olup olmadığı” konusunda; 51 katılımcının 32'si (%62,8) “lisans eğitiminde alınan bilgiler eksiktir ve tamamlanmalıdır” fikrini beyan etti. Buna göre, araştırma katılımcılarının eğitime ilgisinin yüksek olmasını beklenirken, eczacıların genel olarak meslekî eğitimi takip oranı 11 kişi (%21,6), Sivas Eczacı Odası'nın eğitim ve seminerlerine sık katılanların oranının ise 18 kişi (%35,3) olduğu izlendi. Eraslan grubunun 250 eczacı ile yaptığı araştırmada 84 kişinin (%33,6) bulgularımıza benzer şekilde lisans eğitiminin eksik olduğunu ve desteklenmeli” sonucuna ulaşmasına rağmen, aynı araştırmada 250 eczacıdan sadece 19'u (%7,6) eğitime sık sık katıldığını, 68 kişi ise (%27,2) hiç katılmadığını beyan etmiştir (Eraslan ve ark. 2005).

Eczacı odası tarafından düzenlenen eğitimlere katılım oranı sorulduğunda 7 kişi (%13,7) hiç cevabı verirken,26 kişi % (51) arasına ya da nadiren şeklinde cevaplamıştır. Eraslan grubunun (Eraslan ve ark. 2005) araştırmasında 19 eczacı (%7,6) mesleki eğitime sık katıldığını bildirmiş, 163 kişi ise (%65,2) hiç eğitime katılmadım cevabı vermiştir. Bu bulgular bizim bulgularımızdan da daha düşüktür.

“İl dışında eğitim olsa katılırım” diyenlerin sayısı ve gerçek katılım oranları incelendi. İl dışı kongrelere sık katılan kişi sayısının 6 (%11,8) olmasına rağmen, Türk Eczacıları Birliği tarafından, il dışında düzenlenen kongrelere katılmak ister misiniz? Sorusunu 26 kişi (%51) evet diye cevapladı. Mevcut verilere bakınca bu bulgu oldukça şaşırtıcıydı.

Araştırmamızda, 51 katılımcının 13'ü (%70,6) Meslek hakkındaki yeni bilgileri mesleki yayınları okuyarak takip ederim diye, cevap verdi. Eraslan grubunun araştırma bulgularında 250 kişinin 137'si (%54,8) yayınları izlediğini bildirdi. Her iki araştırmanın bulgularına göre zaman kısıtlılığı nedeniyle eğitimlere gelemediğini düşündüğümüz eczacılara süreli yayınların periyodik olarak gönderilmesinin

bilgilendirme açısından iyi olabileceği düşünüldü.

Eğitilere katılım oranı genel olarak düşüktü ancak eczacıların eğitimlerin konularına ve ilgi alanlarına göre seçici oldukları izlendi. Araştırmamızda, Mevzuat değişiklikleri ile ilgili eğitimlere sık sık katılan kişi sayısı 28 (%54,9) bulunurken, Eraslan ve arkadaşları 250 katılımcının 211 (%84,4) inin bu eğitimlere katıldığını belirledi (Eraslan ve ark. 2005). Yeni ilaç ve teknoloji konusundaki eğitimlere sık sık katılan kişi sayısı 25 (%49) olarak bulunurken Eraslan grubu 250 katılımcının 167 (%66,8) inin bu konuda verilen eğitimlere katıldığını bildirdi. Eraslan grubu araştırmasında, 250 katılımcıdan 22'si (%8,8) eczacıların eğitime katılımı için internet eğitiminin teşvik edici olabileceğini belirtmiştir (Eraslan ve ark. 2005). Benzer şekilde Bülent Kıran yaptığı araştırmada internet üzerinden eğitimin faydalı olabileceği söylenmiştir (Kıran 2015). Bizim araştırmamızda 18 kişi (%35,3) aynı fikri beyan etmişlerdir. Ancak Araştırmamızda Pandemi döneminde tüm eğitimlerin on-line olduğu halde eğitime katılımın azalarak (%51) den (%39,3) düştüğü belirlendi. Eczacılara eğitime katılmanın, yeni teknolojik gelişimlerden haberdar olmayı sağladığını, SGK ile ilgili değişen mevzuatını takip için ve Mesleki değerler ve hasta iletişimi konusunda gerekli olduğunu belirtti. Eraslan grubunun araştırmasında da 236 kişi(%94,4) HİE gerekir cevabı vermiştir. Eczacıların eğitime neden ilgi göstermediği konusunu irdeledik;12 (%23,5) kişi eğitim çok ağır derken, 11 kişi (%21,6) kişi konular seviyemizin altıdaydı diye cevap vermiştir. 8 katılımcı (%15,7) eğitimcileri bilgisiz bulmuştur. Yani 19 kişi eğitim konularını ve eğitimcileri zayıf olarak bildirmiştir. 11 kişi (%21,6) ise organizasyonu yetersiz bulmuştur. Cevaplar değerlendirildiğinde eğitimi seviyeni altında bulanla, konuları çok ağır olarak niteleyen sayısı aynı olduğu izlendi. Ancak tüm katılımcılar (HİE) nin gerekli olduğu konusu ve eğitimin gerekli olduğunu vurguladı.

SONUÇ

Toplum eczacılarının sürekli mesleki gelişimi sağlama konusunda meslek içi eğitim programlarına ilgi duydukları ve gerekli gördükleri, meslektaşları ile iletişimde olmak ve fikir paylaşımında bulunmayı istedikleri ancak zaman bulamadıkları izlendi. Eczacıların iş

yüklerinin ağır ve çok kapsamlı olmasının, eczaneden ayrılamamalarının, cumartesi günleri çalışmalarının ve nöbet tutmalarının zaman sıkıntısına ve yoğun strese sebep olduğu görüldü. Eczacıların eğitim konuları için seçici oldukları, güncel konular, yeni tedavi, yeni ilaçlar ve mevzuat konusunda verilen eğitimlere yoğun katılım sağladıkları izlendi. Ayrıca eczacıların katıldıkları eğitimden sonra edindikleri bilgileri uyguladıklarını, bilgi eksikliğinden kaynaklanan hatalarını telafi ettikleri gözlemlendi.

Araştırmada internet üzerinden eğitim olursa daha fazla katılım sağlanır ortak fikri oluştu. Ancak pandemi dönemi öncesi ve sonrası veriler karşılaştırılınca İnternet üzerinden yapılan eğitime katılımın daha azaldığı görüldü ve bu nedenle internet üzerinden eğitimin daha fazla katılım sağlamayacağı, sosyalleşmeye, bireysel iletişime ve tartışma ortamına engel olabileceği düşünüldü. Eczacıların yenilikleri takip etmek için en sık süreli yayınları ve arkadaş çevresini tercih ettiği düşünülürse sürekli yayınların çeşitliliğinin artırılması ve geniş eczacı kitlesine ulaştırılmasının verimli olabileceği düşünüldü. Hizmet içi eğitimin amaçlarının günün ihtiyaçlarına göre belirlenmesi (afet döneminde afet eczacılığı gibi...) TEB-Eczacılık Fakülteleri-Sağlık Bakanlığı ortaklığı ile eğitimler planlaması, eğitimlerin kayda alınıp paylaşılmasının, basılı yayın haline getirilmesinin önemli olduğu görüldü. Kongre, seminer gibi bilimsel etkinliklerin artırılması ve düzenli olarak yapılması, katılımı ve ilgiyi artırabileceği bulundu. Yine; eczane çalışma saatlerinin kısaltılması, cumartesi eczanelerin kapatılması, il dışı kongrelere katılım için özel izin verilmesi, meslek içi eğitim programlarına katılımın yasal zorunluluk haline getirilmesi katılımı artıracak değerlendirildi. Eğitim programlarının uygulanması esnasında ve sonunda ölçme-değerlendirme yapılması, sertifikalandırma, kredilendirme, board sınavı önerileri de önemli ve ortak bulgulardır.

TEŞEKKÜR

Anket çalışmamıza destek olan 37. Bölge Sivas Eczacı Odası Başkanı Ecz. Bahadır EREN ve Yönetim kurulu üyelerine ve Sivas il ve ilçelerinde görev yapan fedakâr eczacı arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

Eraslan Z.B., Şar S (2005). Sürekli Mesleki Eğitimin Serbest Eczacılıkta Önemi Üzerinde Bir Çalışma (a study on the importance of continuing professional education in community pharmacy) Ankara Ecz. Fak. Derg.(J. Fac. Pharm) Ankara 34 (4) 263 – 285.

Kıran B (2015) türk eczacıları birliği eczacılık akademisi meslek içi eğitim programlarının sürekli mesleki gelişim perspektifinden analizi 19(3): 222 – 231.

Kırpık G., İlçektay A (2020). Eczacılık Mesleğinde Kariyer Yollarının Belirlenmesi: Literatür Taraması ve Yarıyapılandırılmış Mülakat Yöntemi ile Yapılan bir Çalışma. International European Journal of Managerial Research Dergisi (EUJMR) 4(6):67-90.

Menteş.T (2011). Yeni Teknolojilerin Eczacılık Alanında Kullanımı. Gelecek eğitimleri. Mised. (25-26);12-16.

Onaran, S (1994). Toplumun eczacılık hizmetlerine ilişkin bilgi ve beklentileri konusunda bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniv. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Peker, K. (2010). Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Hizmetiçi Eğitim ve Yöntemleri. Mevzuat Dergisi, 13/156.

Türk Eczacıları Birliği (2003). Serbest Eczacıların Sürekli Meslek İçi Eğitimine İlişkin Görüşleri, Türk Eczacıları Birliği Yayınları, Araştırma Yayınları Dizisi:6, Ankara.

Türk Eczacıları Birliği (2003). FIP İlkeleri Kitabı (FIP Statements 2002) s.:65-69, Ankara.

Yazıcıoğlu, Y, Erdoğan, S. (2014). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Detay Yayıncılık, Ankara, 102-108.

Wiedenmayer, K., Summers, R. S., Mackle, C. A., Gous, A. G. S., Everard, M. Tromp, D. (2006). Developing pharmacy practice: A focus on patient care. World Health Organization and International Pharmaceutical Federation-Handbook, The Netherlands.